

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2016-11-28

Närvarande: F.d. justitieråden Gustaf Sandström och Lena Moore samt justitierådet Ingemar Persson.

Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om faktablad för paketerade och försäkringsbaserade investeringsprodukter för icke-professionella investerare (Priip-produkter)

Enligt en lagrådsremiss den 17 november 2016 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om faktablad för Priip-produkter,
2. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Johanna Edner och departementssekreteraren Peter Sjöberg.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag med kompletterande bestämmelser till EU:s
förordning om faktablad för Priip-produkter

EU-förordningens benämning

EU-förordningens benämning i den föreslagna lagens rubrik är kort och koncis. Det tynger emellertid lagtexten att hänvisa till EU:s förordning om faktablad för Priip-produkter i de olika paragraferna. Lagrådet föreslår att förordningen genomgående benämns EU-förordningen, vilket föranleder justeringar i 1 § första stycket och på de andra ställen i lagen där EU:s förordning om faktablad för Priip-produkter nämns.

3 §

Bestämmelsen i andra stycket är närmast en upplysningsbestämmelse (jfr Lagrådets uttalande i prop. 2011/12:175 s. 79). Eftersom bestämmelsen kan läsas motsatsvis och uppfattas så att det endast är advokater – och inte andra personer som har lagreglerad tystnadsplikt – som omfattas av undantaget från skyldigheten att lämna uppgifter gör bestämmelsen mer skada än nytta. Lagrådet förordar att andra stycket utgår.

4, 6–8 och 10–13 §§

Bestämmelserna behandlar ingripanden, 4 § i form av föreläggande och 6–8 och 10–13 §§ i form av sanktionsavgift. Lagrådet föreslår att rubriken närmast före 4 § ändras till *Föreläggande att vidta rättelse* och att rubriken närmast före 10 §, *Sanktionsavgift*, flyttas och placeras före 6 § (jfr också Lagrådets förslag rörande 5 och 9 §§).

4 §

Lagrådet föreslår att paragrafen förenklas enligt följande.

Finansinspektionen får förelägga den som har åsidosatt sina skyldigheter enligt EU-förordningen att vidta en viss åtgärd eller att upphöra med ett visst agerande.

5 §

Vid föredragningen har upplysts att avsikten är att inte bara förelägganden enligt 4 § utan även förelägganden enligt 3 § ska kunna förenas med vite. Mot den bakgrunden bör bestämmelsen lämpligen flyttas och läggas under en egen rubrik efter remissens 13 §.

6–8 §§

Enligt artikel 24.2 i EU-förordningen ska de behöriga myndigheterna ha befogenhet att i enlighet med nationell rätt besluta om bl.a. sanktionsavgifter vid överträdelser av de artiklar som räknas upp i artikel 24.1. Det finns inget krav att Finansinspektionen i det enskilda fallet ska besluta om sanktionsavgift (jfr här också remissens 10 § andra stycket). Bestämmelserna bör formuleras så att Finansinspektionen får, inte ska, besluta om sanktionsavgift.

Eftersom hänvisningen till EU-förordningen avser den vid varje tidpunkt gällande lydelsen av förordningen bör hänvisningar till de olika artiklarna i förordningen undvikas. De specifika krav i fråga om faktabladens form och innehåll som ställs upp i de olika artiklarna, liksom artiklarnas numrering, kan komma att ändras. Även kommissionens befogenhet enligt förordningen att anta delegerade akter och tekniska tillsynsstandarder, bl.a. i förhållande till innehållet i

faktablad, talar mot att i lagen i detalj precisera vilka överträdelser som kan föranleda sanktionsavgift. En närmare precisering av var i EU-förordningens nuvarande lydelse de olika kraven finns bör lämnas i författningskommentaren.

Paragraferna kan förslagsvis formuleras enligt följande.

6 § Finansinspektionen får besluta om sanktionsavgift för en Priip-produktutvecklare

1. som inte har upprättat, offentliggjort och uppdaterat ett faktablad för produkten i den form, med det innehåll och på det sätt som krävs enligt EU-förordningen, eller
2. om marknadsföringsmaterial för produkten strider mot EU-förordningen.

7 § Finansinspektionen får besluta om sanktionsavgift för den som ger råd om eller säljer en Priip-produkt

1. som inte har tillhandahållit faktablad vid den tidpunkt och på det sätt som föreskrivs i EU-förordningen, eller
2. om marknadsföringsmaterial för produkten strider mot EU-förordningen.

8 § Finansinspektionen får besluta om sanktionsavgift för den som åsidosätter sina skyldigheter enligt EU-förordningen att se till att klagomål kan framföras och att de besvaras.

9 §

I remissen redovisas att marknadsföringslagen är tillämplig när det gäller tillsyn – Finansinspektionen och Konsumentombudsmannen har då ett gemensamt tillsynsansvar – liksom när det gäller skadestånd. Bestämmelsen bör därför inte placeras i anslutning till lagens bestämmelser om ingripande utan i lagens inledning, närmast efter 1 §.

För att göra tydligt att marknadsföringslagen är parallellt tillämplig i det fall bestämmelsen reglerar, bör bestämmelsen kompletteras med ordet ”även” före ”marknadsföringslagen (2008:846)”, jfr 4 kap. 20 § tredje stycket lagen (2004:46) om värdepappersfonder.

10 §

Om Lagrådets förslag att direkt i remissens 6–8 §§ ange att Finansinspektionen får besluta om sanktionsavgift (i stället för att ingripa) godtas, kan första meningen i första stycket utgå. Andra meningen i samma stycke bör placeras som en egen paragraf närmast efter remissens 13 §.

Om Lagrådets förslag att formulera 6–8 §§ som får-regler godtas, bör paragrafens inledning justeras. Bestämmelsen kan även förenklas enligt följande.

Sanktionsavgift ska inte tas ut om överträdelsen är ringa eller ursäktlig, om rättelse görs, om föreläggande enligt ... bedöms tillräckliga.

11 och 12 §§

I inledningen av paragraferna bör uttrycket ”som högst fastställas till det högsta av” ersättas med ”fastställas till högst det högsta av” (jfr bl.a. 12 kap. 8 § lagen om värdepappersfonder).

I paragrafernas första stycke 1 anges att sanktionsavgiften för en juridisk respektive fysisk person ska uppgå till ett belopp som per den 30 december 2014 i svenska kronor motsvarar fem miljoner respektive 700 000 euro. En utgångspunkt bör vara att belopp i författningstext anges i svenska kronor där det går.

I remissen anges att det är lämpligt att som valutakurs använda den s.k. mittkursen som dagligen fastställs av Stockholmsbörsen. Vid föredragningen har upplysts att en euro enligt mittkursen den aktuella dagen motsvarade 9,5155 svenska kronor. De belopp som avses i lagtexten är alltså 47 577 500 kr respektive 6 660 850 kr.

Eftersom det är möjligt att nu fastställa beloppen i svenska kronor förordar Lagrådet – även med beaktande av att den föreslagna regleringen förekommer i andra lagar på finansmarknadsområdet – att beloppen, avrundade, uttrycks i svenska kronor direkt i lagtexten (EU-förordningen hindrar att beloppen avrundas nedåt).

13 §

Lagrådet föreslår att bestämmelsen förenklas och ändras enligt följande.

När sanktionsavgiften fastställs ska Finansinspektionen, utöver de omständigheter som särskilt anges i EU-förordningen, i förekommande fall beakta bl.a. överträdelsens art, ...eller de kostnader som har undvikits.

18 §

Paragrafen blir tydligare om den delas upp i två stycken enligt följande.

Den som är eller har varit knuten till en Priip-produktutvecklare, får inte obehörigen röja uppgifter i en anmälan eller en utsaga om en misstänkt överträdelse av en bestämmelse som Finansinspektionen utövar tillsyn över enligt denna lag, om uppgiften kan avslöja anmälarens eller den utpekade personens identitet.

Första stycket gäller också den som ger råd om eller säljer Priip-produkter som anställd eller uppdragstagare.

19 §

Bestämmelsen bör formuleras om och inte hänvisa till en specifik artikel i EU-förordningen (jfr Lagrådets kommentar vid 6–8 §§), förslagsvis enligt följande.

En Priip-produktutvecklare ska ersätta ren förmögenhetsskada som denne uppsåtligt eller av oaktsamhet orsakar en icke-professionell investerare genom att ett faktablad innehåller uppgifter som är felaktiga, vilseledande eller står i strid med avtalshandlingarna. Detsamma gäller om faktabladet inte har den form och det innehåll som krävs enligt EU-förordningen.

22 §

Tredje stycket bör lämpligen placeras under egen rubrik "Förordnande om att beslut ska gälla omedelbart" omedelbart före rubriken Verkställighet av beslut om sanktionsavgift. Eftersom lagen inte innehåller några särskilda regler om förbud bör bestämmelsen begränsas till att gälla föreläggande.

Lagen får med Lagrådets förslag, med vissa tillkommande ändringar av redaktionell karaktär, följande lydelse. Lagrådets förslag att flytta vissa paragrafer och att lägga vissa bestämmelser i egna paragrafer har medfört att flertalet paragrafer har fått en ändrad numrering.

Inledande bestämmelser

1 § I denna lag finns bestämmelser som kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1286/2014 av den 26 november 2014 om faktablad för paketerade och försäkringsbaserade investeringsprodukter för icke-professionella investerare (Priip-produkter), här benämnd EU-förordningen.

Termer och uttryck i denna lag har samma betydelse som i EU-förordningen.

2 § Om information som enligt EU-förordningen ska framgå av faktablad och marknadsföringsmaterial inte tillhandahålls på det sätt och i den form som följer av förordningen ska även marknadsföringslagen (2008:486) tillämpas, med undantag för bestämmelserna i 29–36 §§ om marknadsstörmingsavgift. Sådan information ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket den lagen.

Behörig myndighet

3 § Finansinspektionen är behörig myndighet enligt EU-förordningen.

Tillsyn

4 § För tillsynen över att EU-förordningen följs får Finansinspektionen förelägga

1. ett företag eller någon annan att tillhandahålla uppgifter, handlingar eller annat, och
2. den som förväntas kunna lämna upplysningar i saken att inställa sig till förhör på tid och plats som inspektionen bestämmer.

Ingripanden

Föreläggande att vidta rättelse

5 § Finansinspektionen får förelägga den som har åsidosatt sina skyldigheter enligt EU-förordningen att vidta en viss åtgärd eller att upphöra med ett visst agerande.

Sanktionsavgift

6 § Finansinspektionen får besluta om sanktionsavgift för en Priip-produktutvecklare

1. som inte har upprättat, offentliggjort och uppdaterat ett faktablad för produkten i den form, med det innehåll och på det sätt som krävs enligt EU-förordningen, eller
2. om marknadsföringsmaterial för produkten strider mot EU-förordningen.

7 § Finansinspektionen får besluta om sanktionsavgift för den som ger råd om eller säljer en Priip-produkt

1. som inte har tillhandahållit faktablad vid den tidpunkt och på det sätt som föreskrivs i EU-förordningen, eller
2. om marknadsföringsmaterial för produkten strider mot EU-förordningen.

8 § Finansinspektionen får besluta om sanktionsavgift för den som åsidosätter sina skyldigheter enligt EU-förordningen att se till att klagomål kan framföras och att de besvaras.

9 § Sanktionsavgift ska inte tas ut om överträdelsen är ringa eller ursäktlig, om rättelse görs, om föreläggande enligt 5 § bedöms vara en tillräcklig åtgärd eller om något annat organ har vidtagit åtgärder som bedöms tillräckliga.

10 § Sanktionsavgiften för en juridisk person ska fastställas till högst det högsta av

1. 47 600 000 kr,
2. tre procent av företagets eller, i förekommande fall, koncernens omsättning närmast föregående räkenskapsår,
3. två gånger den vinst som företaget erhållit till följd av överträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller
4. två gånger de kostnader som företaget undvikit till följd av överträdelsen, om beloppet går att fastställa.

Sanktionsavgiften får inte bestämmas till ett lägre belopp än 5 000 kronor. Om överträdelsen har skett under företagets första verksamhetsår eller om uppgifter om omsättningen saknas eller är bristfälliga, får den uppskattas.

För värdepappersinstitut får avgiften inte vara så stor att institutet därefter inte uppfyller kraven i 6 kap. 1 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse eller 8 kap. 3 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden.

För ett försäkringsföretag får avgiften inte vara så stor att företaget därefter inte uppfyller kraven i 4 kap. 1 § försäkringsrörelselagen (2010:2043).

11 § Sanktionsavgiften för en fysisk person ska fastställas till högst det högsta av

1. 6 700 000 kr,
2. två gånger den vinst som den fysiska personen erhållit till följd av överträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller
3. två gånger de kostnader som den fysiska personen undvikit till följd av överträdelsen, om beloppet går att fastställa.

12 § När sanktionsavgiften fastställs ska Finansinspektionen, utöver de omständigheter som särskilt anges i EU-förordningen, i förekommande fall beakta bl.a. överträdelsens art, överträdelsens konkreta och potentiella effekter på det finansiella systemet, de skador som uppstått, den juridiska eller den fysiska personens finansiella ställning och, om det går att fastställa, den vinst som företaget eller den fysiska personen erhållit till följd av överträdelsen eller de kostnader som har undvikits.

13 § Sanktionsavgifter tillfaller staten.

Vite

14 § Ett föreläggande enligt denna lag får förenas med vite.

Förordnande om att beslut ska gälla omedelbart

15 § Finansinspektionen får bestämma att ett föreläggande ska gälla omedelbart.

Verkställighet av beslut om sanktionsavgift

16 § En sanktionsavgift ska betalas till Finansinspektionen inom trettio dagar från det att beslutet om avgiften har fått laga kraft.

17 § Finansinspektionens beslut om sanktionsavgift får verkställas enligt utsökningsbalken, om avgiften inte har betalats inom den tid som anges i 16 §.

18 § Om sanktionsavgiften inte betalas inom den tid som anges i 16 §, ska Finansinspektionen lämna den obetalda avgiften för indrivning. Bestämmelser om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

19 § En sanktionsavgift som har beslutats faller bort i den utsträckning verkställighet inte har skett inom fem år från det att beslutet fått laga kraft.

Tystnadsplikt

20 § Den som är eller har varit knuten till en Priip-produktutvecklare, får inte obehörigen röja uppgifter i en anmälan eller en utsaga om en misstänkt överträdelse av en bestämmelse som Finansinspektionen utövar tillsyn över enligt denna lag, om uppgiften kan avslöja anmälarens eller den utpekade personens identitet.

Första stycket gäller också den som ger råd om eller säljer Priip-produkter som anställd eller uppdragstagare.

Skadestånd

21 § En Priip-produktutvecklare ska ersätta ren förmögenhetsskada som denne uppsåtligt eller av oaktsamhet orsakar en icke-professionell investerare genom att ett faktablad innehåller uppgifter som är felaktiga, vilseledande eller står i strid med avtalshandlingarna. Detsamma gäller om faktabladet inte har den form eller det innehåll som krävs enligt EU-förordningen.

22 § Den som vill göra anspråk på skadestånd enligt 21 § ska underrätta Priip-produktutvecklaren om detta inom skälig tid efter det att han eller hon märkt eller borde ha märkt att skada har uppkommit.

Om underrättelse inte görs inom skälig tid, faller rätten till skadestånd enligt denna lag bort. Detsamma gäller om talan inte väcks inom tio år från investeringstillfället.

Avgifter till Finansinspektionen

23 § Den som utvecklar, ger råd om eller säljer Priip-produkter och som står under Finansinspektionens tillsyn ska med årliga avgifter bekosta inspektionens verksamhet enligt denna lag.

Regeringen får meddela föreskrifter om avgifterna.

Överklagande

24 § Finansinspektionens beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen

Lagrådet har ingen erinran mot förslaget.